

Мар'яна Шаповал

ДОСЛІДЖЕННЯ ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОСТІ В ЖУРНАЛІ “СЛОВО І ЧАС”

Інтертекстуальність – один зі способів прочитання тексту, що має давню традицію, сучасне наукове осмислення й невичерпний потенціал для роботи філолога. Огляд публікацій журналу “СіЧ” за останні п’ять років показує, що інтерес до міжтекстової проблематики тримається на високому рівні як в аспекті розробки теорії, так і в практичному застосуванні: понад сорок статей дотичні до неї тією чи тією мірою. Ці праці створюють репрезентативне поле інтертекстуальних студій, у якому варто виокремити такі вектори дослідницьких зусиль:

1. Розробка окремих теоретичних фрагментів, понять, наповнення відомих схем новим матеріалом.

О. Галич пише про імітацію документальності в художньому творі на матеріалі роману; М. Васьків – про пародію на матеріалі фрагмента роману; А. Мазурак – про функціонування монтажу в різних медіа; І. Приліпко – про алюзії та ремінісценції у творчості одного автора; С. Кочерга досліджує структурно-семіотичний аспект теорії інтертекстуальності через поняття коду, ландшафту культури, а І. Набитович – через фрактал і фрактальну систему.

2. Огляд теорії інтертекстуальності – її історії, засобів, засад, можливостей, а також пошук місця інтертекстуальної методології в колі літературознавчих наук. А. Нямцу роздумує про “літературні архетипи” та їх систему, Л. Коробко – про літературознавчі поняття в інтертексті культури, Д. Наливайко говорить про виникнення теорії інтертекстуальності у французькому літературознавстві та її кореляцію із сучасною компаративістикою, а С. Потапенко шукає витoki цієї теорії в підході М. Бахтіна і пристосовує її до фольклорного матеріалу. Слід зауважити, що ці публікації належать аж до 2009 р.; у наступні роки до популяризації методу вдаються менше, натомість більше застосовують його в роботі.

3. Дослідження політекстуальних єдностей, культурно значущих передтекстів (прецедентних текстів). С. Потапенко та А. Мойсієнко застосовують інтертекстуальний інструментарій до фольклору, А. Нямцу та В. Сулима –

до тексту Біблії, О. Астаф'єв – до слов'янського міфу. Саме на сторінках журналу “Слово і Час” як політекстуальна єдність виформовується текст Шевченка, що інкорпорує його життя, творчість, рецепцію. Низка статей із цієї тематики найпомітніша і кількістю статей, і продуктивністю авторів, серед яких Л. Генералюк, О. Боронь, Н. Чамата, Г. Клочек, Н. Момот.

4. Застосування теорії інтертекстуальності для інтермедійних досліджень, які все ширше розгортаються в сучасному літературознавстві, фокусуючи увагу на проблемах перекодування тексту та синтезу мистецтв. Помітні в цьому секторі статті Л. Генералюк про універсалізм Т. Шевченка – поета й маляра; розвідки Л. Дем'яненко й Т. Шевчук про міжмедійні зв'язки музики та літератури, низка праць про взаємовплив і взаємообмін літератури й кіно (статті І. Заярної, Г. Клочека, Д. Дроздовського, О. Дубініної, О. Пуніної). Цей останній вектор, очевидно, указує на перспективу інтертекстуальних досліджень, принаймні в нашому літературознавстві, про що свідчить позитивна динаміка інтермедійних студій останніми роками, організація тематичних конференцій, міждисциплінарний діалог та розвиток синтетичних мистецьких форм.

